

NATUREMAN
LIFE IP NATUREMAN

LIFE16 IPE/DK/006

N30-12 (Nørreå Øst) Mulighedskatalog

Foto fra Nørreådalene: Viborg Kommune

VIBORG
KOMMUNE

December 2021

Oplysninger i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning. EU Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

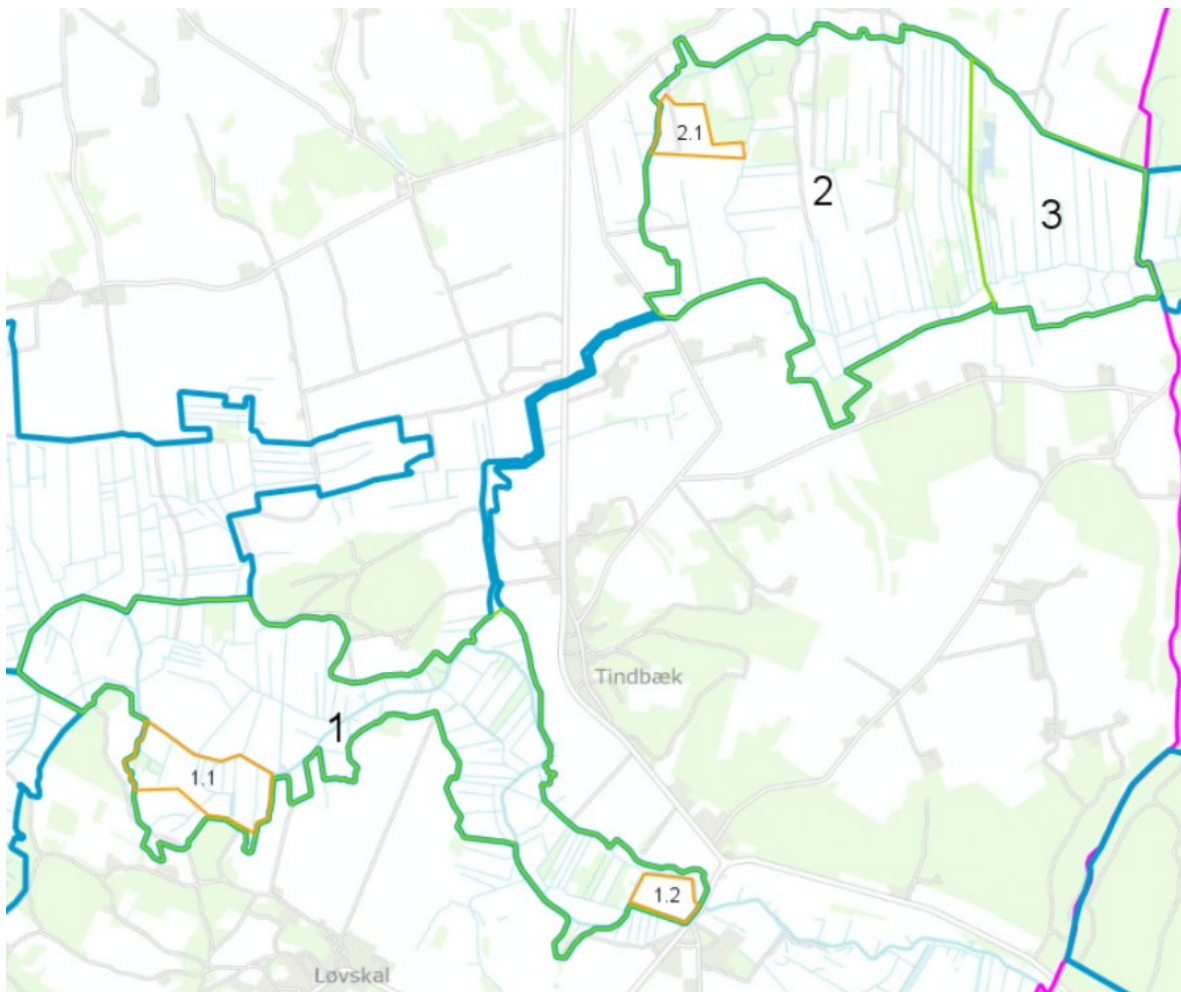
Planen har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger der allerede er indeholdt i de miljøvurderede Natura 2000-planer og statens vandområdeplaner. Da planen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, har Viborg Kommune truffet afgørelse om, at der ikke er behov for en ny miljøvurdering.

Indhold

1. Overblik.....	3
2. Indledning	3
3. Yderligere forundersøgelser	4
4. Komplementære projekter	4
5. Muligheder i området.....	4
Lokalitet 1	4
Lokalitet 2.....	6
Lokalitet 3.....	8

1. Overblik

I visionsrapporten for Nørreådal, herunder N30-12 (Nørreå Øst) er det beskrevet, at de mange små arealer med habitatnatur skal søges sammenbundet i større enheder, for at gøre det attraktivt at foretage den fornødne pleje på arealerne. Her skal der især være fokus på at sammenbinde de våde arealer med højereliggende og tørre arealer, som giver muligheden for at skabe en meningsfuld græsningsenhed. Der søges synergi mellem et igangværende klimalavbundsprojekt ved Kvorning, der er under udarbejdelse, særligt i forhold til lodsejerinddragelse.

Figur 1. Blå: Natura 2000 område, grøn: subregionens lokaliteter, orange: områder med mulige tiltag, pink: kommunegrænse.

2. Indledning

Lodsejerne i området er inddraget gennem Viborg Kommunes samarbejde med Københavns Universitet /IGN om udarbejdelse af en "Regional Landskabsstrategi for Nørreådal". Derudover er der søgt og bevilget Multifunktionel Jordfordeling (MUFJO), hvori der indgår en række planlagte projekter for området.

Der er foretaget en botanisk forundersøgelse i 2020, hvorefter en række små lokaliteter er udpeget som fokuspunkter, og det er vurderet, at det er her der bør være den største fokus på forbedring af naturplejen. De botaniske forundersøgelser er beskrevet i et selvstændigt notat. Viborg Kommune har i sommeren 2021 haft en konsulent til at besøge §3-beskyttede naturarealer i subregionen, og data herfra kan genfindes i Danmarks Miljøportal.

3. Yderligere forundersøgelser

Der er enkelte steder behov for yderligere botaniske forundersøgelser. Der er kun foretaget ret begrænsede hydrologiske forundersøgelser, så der vil være behov for mere detaljerede undersøgelser de steder hvor der påtænkes ændringer i hydrologien. Lodsejerkontakten er allerede veletableret på nogen af delområderne, men skal udbygges i andre.

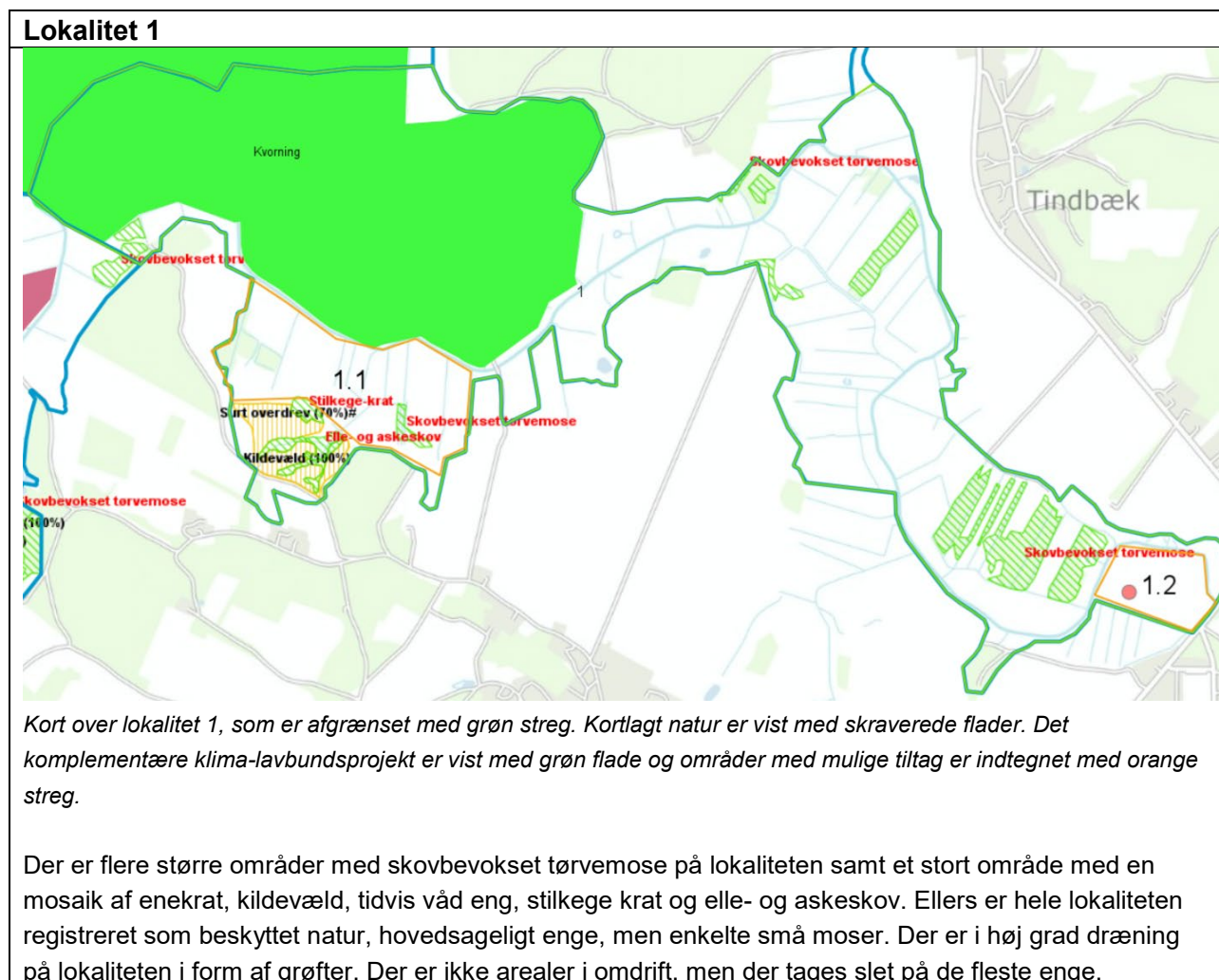
4. Komplementære projekter

Naturstyrelsen har lavet en forundersøgelse til et *klima-lavbundsprojekt* ved Kvorning på 340 ha, hvoraf knap 80 ha ligger i den vestlige del af subregionen. Projektet skal bidrage til reduktion af drivhusgasser ved at tilbageholde kulstof i jorden. Samtidig vil projektet understøtte andre positive effekter i forhold til natur, miljø, klimatilpasning samt friluftslivets adgang til naturområderne. Efter planen realiseres projektet i foråret 2023. Klima-lavbundsprojektet indgår som et projekt i den multifunktionelle jordfordeling og lokalitet 1.1 indgår i det kerneområde, hvor der kan laves jordfordeling.

Nørreådalens Landskabsstrategi. Der er udarbejdet forslag til en regional landskabsstrategi for Nørreådal. Heri indgår elementer om foreslåede stisystemer, og hvor de indgår i denne subregion skal det undersøges nærmere om det kan inddrages.

5. Muligheder i området

De tre lokaliteter og de identificerede muligheder er i det følgende beskrevet mere detaljeret. Der er primært fokuseret på de muligheder, der er indenfor NATUREMAN, men koblingen til komplementære projekter er angivet, hvor det er relevant.

Mulige overordnede tiltag:

Hele lokaliteten er i høj grad drænet, og i forbindelse med det komplementære klima-lavbundsprojekt genskabes naturlig hydrologi i den vestlige del af lokaliteten. Den resterende del af lokalitetens beskyttede natur er blevet kortlagt i 2021 og viser, at de beskyttede enge er drænedede artsfattige høslet enge. Her er der også behov for at genskabe den naturlige hydrologi.

Mulige tiltag 1.1:

På denne lokalitet er der to større moser, hvor den østlige hovedsageligt er et veludviklet pilekrat, og den vestlige er en højstaudesump. Begge moser har lysåbne dele med rigkærs plantesamfund. Der kan skabes bedre forhold ved:

- *Hydrologi:* Hvis der lukkes grøfter på lokaliteten, vil de vådere forhold kunne medvirke til at rigkær over tid vil kunne udvikles på lokaliteten.
- *Græsning:* Der er græsning på en lille del af lokaliteten. Hvis græsningen udvides, kan der skabes lysåbne forhold til gavn for lavtvoksende arter.
- *Sammenbinding:* Hvis engarealerne midt på lokaliteten afgræsses sammen med moserne, og gerne også de kortlagte områder med surt overdrev og kildevæld, kan det skabe bedre mulighed for artsspredning.
- *Rydning:* I den vestlige mose er der et kedeligt pilekrat, som evt. kan ryddes for at undgå yderligere tilgroning. Mest relevant hvis græsningen på arealet ikke udvides.

Mulige tiltag 1.2:

Den østlige del af lokalitet 1, indgår som et muligt kommunalt klima-lavbundsprojekt der afventer nærmere undersøgelser

På denne lokalitet er der en beskyttet eng, som ved besigtigelsen viste sig at være tør og domineret af mosebunke, mens i det sydøstlige hjørne er der et vådt område, som er domineret af topstar. Ud mod Gl. Randersvej er der en bestand af japansk pileurt. Der tages slet. Der er ikke de store muligheder for at skabe bedre forhold udover:

- *Græsning:* Ved at etablere græsning i stedet for høslet vil der skabes mere heterogene forhold på lokaliteten til gavn for flere forskellige arter.
- *Bekæmpelse af invasive arter:* Der er en større forekomst af kæmpe-pileurt.

Lodsejerindstilling:

Der er igangsat jordfordeling i forbindelse med klima-lavbundsprojekt Kvorning, men der er på nuværende tidspunkt endnu ikke opstartet lodsejerkontakt på lokaliteterne med mulige tiltag. Der er allerede græsning på lokalitet 1.1, som der måske kan indgås en dialog med lodsejer om at udvide.

Næste skridt:

Kontakt til lodsejere, undersøgelser af hydrologi, evt. ansøgning om myndighedstilladelser, anlægsarbejde.

NATUREMAN aktioner:

A1 (Forundersøgelser), A2 (Ansøgninger), C1 (Afgræsning), C2 (Rydning), C3 (Naturlig hydrologi) C8 (stier)

Omkostninger (hvis muligt):

Afventer.

Tidsplan (hvis muligt):

Kan igangsættes efter lodsejeraftaler er indgået og eventuel myndighedsbehandling.

Lokalitet 2

Kort over lokalitet 2, som er afgrænset med grøn streg. Kortlagt natur er vist med skraverede flader, og områder med mulige tiltag er indtegnet med orange streg.

Der er flere større områder med skovbevokset tørvemose på lokaliteten samt seks rigkær. Ellers er størstedelen af lokaliteten registreret som beskyttet natur, både mose og eng typisk med moderat-lav naturkvalitet. Arealerne på lokaliteten er ikke i omdrift og er registreret med permanent græs. Der er hovedsageligt grøfter i den østlige del af lokaliteten. Desuden er der en del tilgroning med pil. Lokalitet 2 indgår som et muligt kommunalt klima-lavbundsprojekt der afventer nærmere undersøgelser.

Mulige overordnede tiltag:

Der er en høj grad af dræning på lokaliteten, og derfor vil en forbedring kræve genskabelse af naturlig hydrologi. Der er mange enge, som bruges til høslet, men der er også enge og moser som er uden drift, som består af højstaudesamfund og er under tilgroning med pil. Derfor er der behov for at opstarte græsning på lokaliteten, især i områderne med kortlagte rigkær.

Mulige tiltag 2.1:

Lokaliteten kaldes Hammershøj Kær og inkluderer tre kortlagte rigkær og beskyttet mose. Det vestligste rigkær er et tidligere voksested for gul stenbræk, men den er ikke genfundet ved seneste eftersøgning i 2019. Der er grøfter, som dog ikke vedligeholdes. Tilgroning med højstauder og pil og birk er et problem i den vestlige del af lokaliteten, hvor der ikke er pleje. Strukturerne er bedre i den østlige del, hvor der tages slet.

- *Græsning:* Der er vigtigt at igangsætte græsning for at genskabe lysåbne forhold til gavn for lavtvoksende arter og skabe en mere heterogen struktur.
- *Rydning:* I det vestlige rigkær er der problemer med opvækst af pil og birk, som bør ryddes.

- *Hydrologi:* Der er to grøfter på lokaliteten, som dog ikke er vedligeholdt. De bør lukkes, hvis de ikke indeholder næringsrigt vand. Næringsfattige og våde forhold er nødvendige, hvis gul stenbræk igen skal kunne vokse på lokaliteten.

Lodsejerindstilling:

Lodsejerne er involveret i MUFJO og "Regional landskabsstrategi for Nørreådal", men der er ikke taget kontakt til lodsejere vedr. de mulige tiltag på lokaliteten.

Næste skridt:

Kontakt til lodsejere, undersøgelser af hydrologi, evt. ansøgning om myndighedstilladelser, anlægsarbejde.

NATUREMAN aktioner:

A1 (Forundersøgelser), A2 (Ansøgninger), C1 (Afgræsning), C2 (Rydning), C3 (Naturlig hydrologi).

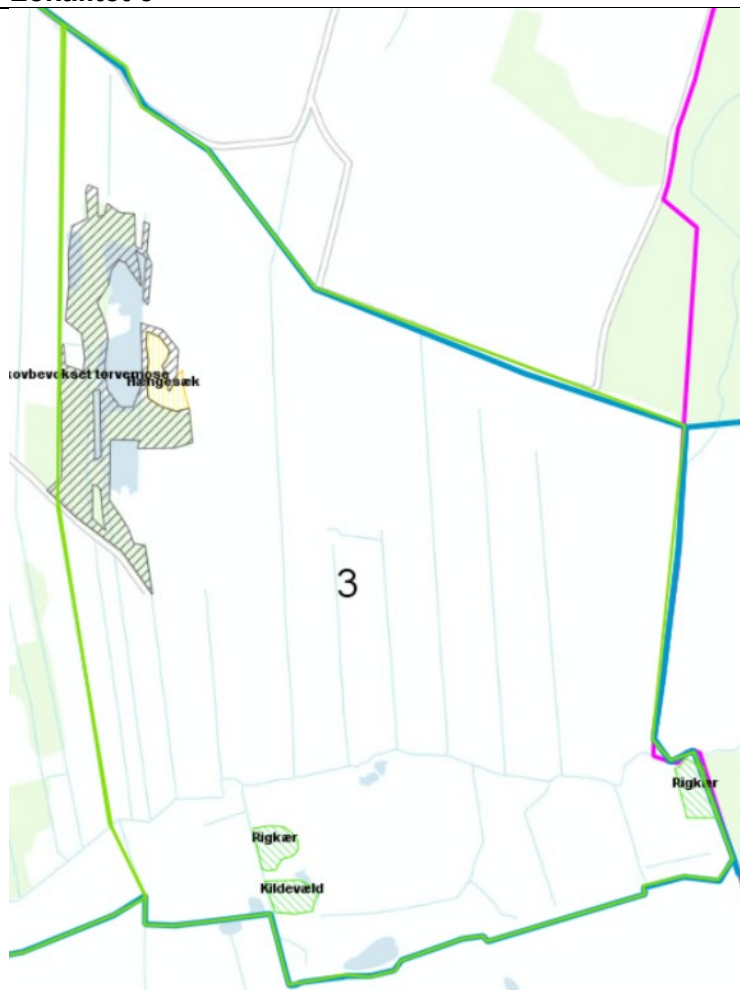
Omkostninger (hvis muligt):

Afventer.

Tidsplan (hvis muligt):

Kan igangsættes efter lodsejeraftaler er indgået og eventuel myndighedsbehandling.

Lokalitet 3

Kort over lokalitet 3, som er afgrænset med grøn streg. Kortlagt natur er vist med skraverede flader.

Kommunegrænsen er markeret med pink.

Lokalitet 3 indgår som et muligt kommunalt klima-lavbundsprojekt, der afventer nærmere undersøgelser

På lokalitet 3 er der en stor andel af beskyttede enge, hvor der på størstedelen er anmeldt græs eller andet grøntfoder som afgrøde. Lokaliteten er grøftet, men i den sydlige del er det i mindre grad, og der ligger der tre rigkær i god tilstand med slet. I den vestlige del af lokaliteten ligger der et gammelt tørvegravsområde med flere habitatnaturtyper: skovbevokset tørvemosse, søer og en hængesæk som er under tilgroning.

Mulige overordnede tiltag:

Der er en høj grad af dræning på lokaliteten, og derfor vil en forbedring kræve genskabelse af naturlig hydrologi. Størstedelen af engene bruges til høslet, mens moserne ligger uden drift med en stor andel af pil. Græsning vil kunne øge naturindholdet på lokaliteten. De kortlagte rigkær er afgræsset, men med for højt græsningstryk. Der bør arbejdes på at sikre en hensigtsmæssig græsning.

Lodsejerindstilling:

Lodsejerne er involveret i MUFJO og "Regional landskabsstrategi for Nørreådal", men der er ikke taget kontakt til lodsejere vedr. de mulige tiltag på lokaliteten.

Næste skridt:

Yderligere undersøgelser af lokalitetens potentiale.

NATUREMAN aktioner:

A1 (Forundersøgelser), A2 (Ansøgninger), C1 (Afgrensning), C2 (Rydning), C3 (Naturlig hydrologi).

Omkostninger (hvis muligt):

Afventer.

Tidsplan (hvis muligt):

Yderligere undersøgelser kan om muligt igangsættes i 2022.